

Gilde paa Hedeboegnen.

Professor Exners Maleri.

Af Marie Christophersen, Højelse.

I Sommeren 1855 rejste Maleren Julius Exner fra København ud paa Hedeboegnen for at studere Beboernes Klædedragt, Bohave, Huse og Gaarde, kort sagt, deres Liv og Færden inden Dørs og uden Dørs, og Exner havde Held med sig paa disse Rejser. Thi ikke alene var han en velset Gæst hos Hedeboerne, men han mødte tillige Folk, der havde Interesse og Forstaaelse af hans Arbejder, og den Række af Malerier og Tegninger, som Exner udførte i Halvtredserne, paa den Tid, da de gamle Skikke i enhver Henseende var begyndt at vige for den nyere Tids, er meget værdifulde, ogsaa fordi de taler om disse Skikke for Eftertiden. En af de Familier, som Kunstneren tog Studieophold hos, var Sognefoged Anders Madsens i Thorslunde. I det efter Datidens Forhold i enhver Henseende rigt udstyrede Bondehjem blev alt, hvad der kunde males og tegnes, sat op. Det gjaldt Tjenestepigen,

som gik paa den grønne Eng og stænkede Lærredet med sin Vandkande, Hestene, som de stod og græssede paa Marken, Gaarden med Have og en tæt ved liggende dejlig lille Lund, Ænderne, som de gik og snadrede i Gaarden, og som de nippede fra Gaasebænken efter Benene paa Folk, naar Straa af Halmviskene i Træskoene stak op af disse. For at faa dette saa naturligt som muligt, lagde selveste Thorslunde Sognefoged sig bag ved den i Stuen staaende Gaasebænk, hvor han laa og holdt en af Ænderne ud gennem et af de paa Forsiden af Bænken udskaarne firkantede Huller, saa den lige kunde naa at nippe i Halmviskene paa et Par Træsko, der var opstillede foran Bænken. Som Sognefogden tog ogsaa hans Hustru Inger og deres to Døtre, Maren og Kirsten, og Sønnen Jens ivrigt Del i Arbejdet med at opstille alle Genstande, saa det hele kunde blive saa naturligt som muligt. En i Nabogaarden tjenende Karl Jakob kom en Dag over til Anders Madsens. Saa snart Exner saa ham, erklærede han ham for at være en udmærket Musikanter; Exner samlede nemlig overalt Materiale til Maleriet »Gilde i Hedeboegnen«. Da han en Dag var færdig hos Sognefogdens og sagde Farvel til den gæstfrie Familie, indbød han Sognefogdens Søn til at besøge sig i sit Hjem i København. Inde i Malerens Atelier var Jens Andersen en flittig Gæst, og der gav han saa al den Oplysning, der skulde til, om Gildet, baade om Dansen og Klædedragten, hele Stemningen og Tonen, der var over et Ungdomsgilde, som det holdtes paa Hedeboegnen i Sommertiden fra Vaar til Høst, naar de unge Karle og Piger samledes paa en bestemt Gaard i Byen, hvor en Stue eller Lo var pyntet med grønne Kranse eller Guirlander, der var ophængt under Bjælkeloftet, og hvor Leg og Dans gik lystigt. Det er et saadant Gilde, som Exner saa mesterligt har gengivet paa Maleriet »Gildet i Hedeboegnen«, som ejes af Kunstmuseet i København. Hedeboerne er paa Billedet kommen et godt Stykke hen i Gildet, Humøret er oppe hos de dansende. Det ses tydeligt paa Deltagerne, naar man betragter dem nøje. Det er

ganske sikkert en Vals, der danses. Den høje, ranke Karl fører sin meddansende Pige et Stykke hen ad Gulvet, medens han løfter det ene Ben i Vejret, lige til at træde til Gulvet, for at faa bedre Takt i Valsen. Den halvvoksne Dreng er Nybegynder, hans meddansende Pige har travlt med at holde ham i Trit. Ved Vinduerne har en Række unge Karle og Piger slaaet sig ned og driver Spøg med hverandre, hvilket ikke ser ud til at røre den unge alvorlige Pige, som sidder ved Siden af det lystige Selskab. I Baggrunden af Stuen ses nogle ældre Tilskuere; den ene af Mændene bærer en Bakke med Glas paa til at skænke Brændevinsdrammer i, de saakaldte Gildesnapse, de, der, som vore Forfædre sagde, satte den rette Stemning og Kulør paa Gildet. Det hele er et ægte Folkelivsbillede, Ægtheden gælder ikke mindst de paa Billedet optrædende Hedeboere i deres farverige og straalende Dragter og de i Krogen siddende Musikantere, blandt hvilke Jakob Jensen fik det Hverv at spille paa Klarinet. Hele den øvrige Flok af Gildesdeltagere er unge Københavnerne, som Kunstneren lejede til at være Modeller, naar han malede paa Billedet hjemme i sit Atelier. Men dette viser, at det for Exner gjaldt om at faa det ægte naturlige Præg over Billedet. Midt i »Heden«s Hjerte fandt han i Thorslunde, hvad han søgte, en uforvansket Rest af Hedeboernes gamle Kultur. Derfor er det Maleri, han har skænket det danske Folk, et Minde om den Folkekultur, hvis Minde vi Hedeboætlinge har Grund til at værne om, saa sandt som Fædrenes Sæder og Skikke gennem det taler til os.

Da Exner rejste fra Thorslunde, forærede han Sognefogedfamilien et Maleri af Gaarden med den dejlige lille Lund. Foran Gaarden saas deres to Køreheste, den rød-blissede med Tøjret over Nakken, hvad der var dens Vane, naar den ikke kunde æde mere Græs.

Jens Andersen overtog Fødegaarden i Thorslunde ved sin Faders Død, men solgte den nogle Aar efter sin Hustrus Død og bosatte sig saa ved Taastrup Station, hvor han døde den 14. September 1913.